

Seletuskiri

ettepanekule üldise grupierandi määruse läbivaatamise kohta

Käesolevas seletuskirjas selgitatakse 17. juuni 2014. aasta [määruse \(EL\) nr 651/2014](#) (ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks – üldine grupierandi määrus) läbivaatamise ettepaneku eesmärgi ja kohaldamisala. Käesolev seletuskiri lisatakse läbivaadatud üldise grupierandi määruse eelnõu käsitlevale avalikule konsultatsioonile. Komisjon võtab eelnõu suhtes seisukoha pärast avalikku konsultatsiooni ja olles ära kuulanud liikmesriikide arvamuse nõuandekomitees.

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 108 lõike 3 kohaselt peavad liikmesriigid esitama Euroopa Komisjonile kõik riigiabi andmise kavad ja ootama enne abi rakendamist ära komisjoni heakskiidu.

Nõukogu on grupierandite kohaldamisala kindlaks määranud riigiabi võimaldamise määru (edaspidi „võimaldamismäärus“),¹ millega lubatakse komisjonil tunnistada teatavat liiki riigiabi siseturuga kokkusobivaks ja vabastada need grupierandi alusel teatamiskohustusest. Võimaldamismäärus sisaldab kõnealuste riigiabiliikide ammendavat loetelu ja selles nõutakse, et komisjon kehtestaks üldises grupierandi määru grupierandi tingimused. Need võivad hõlmata näiteks abikõlblikke riigiabi eesmärgi või abisaajaid või abi ülemmäära, millest väiksema abi puhul on grupierand lubatud. Komisjon võib grupierandit võimaldada meetmetele ainult sellistes valdkondades, kus tal on piisav kogemus üldiste siseturuga kokkusobivuse kriteeriumide kehtestamisel ja ainult juhul, kui abimeetmed ei põhjusta olulisi konkurentsimoonutusi. Peale selle peab komisjon arvesse võtma Euroopa Liidu Kohtu praktikad, mille kohaselt grupierandi tingimusi tuleb tõlgendada kitsalt ning need peavad olema lihtsad ja arusaadavad. Selle põhjuseks on asjaolu, et need kujutavad endast teatamiskohustuse erandit ning et liikmesriigid rakendavad neid ja tagavad nende täitmise omal vastutusel.

Läbivaatamise eesmärgid on järgmised: i) üldise grupierandi määruse lihtsustamine, ii) selle määruse viimine vastavusse sotsiaalsete, turu- ja tehnoloogiliste muudatustega ning iii) määruse ühtlustamine, kõrvaldades ebakõlad ja parandades loetavust. Sellele avalikule konsultatsioonile esitatud läbivaadatud üldise grupierandi määruse eelnõu kajastab neid eesmärgi.

¹ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1588, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes.

Enne seda avalikku konsultatsiooni küsis komisjon 14. juulist kuni 6. oktoobrini 2025 toimunud avaliku konsultatsiooni ja tagasisidekorje käigus arvamust selle kohta, millises osas ja ulatuses tuleks üldise grupierandi määrus läbi vaadata².

Selleks avalikuks konsultatsiooniks esitatud eelnõuga nähakse ette mitu muudatust kehtivas üldises grupierandi määruks. Kuigi käesolevas seletuskirjas ei ole võimalik kõiki neid muudatusi üksikasjalikult loetleda ega arutada, kirjeldatakse selles läbivaatamise ulatuse näitlikustamiseks kõige olulisemaid muudatusi. Samuti juhitakse selles tähelepanu valdkondadele, kus komisjoni ettepanek võib muudest seadusandlikest arengutest tulenevalt veelgi muutuda.

1. ÜLDISE GRUPIERANDI MÄÄRUSE LIHTSUSTAMINE

Praegu koosneb üldine grupierandi määrus neljast peatükist. I, II ja IV peatükk sisaldavad üldsätteid ning III peatükk sisaldab erinevate abiliikide suhtes kohaldatavaid erisätteid, mis on rühmitatud 16 temaatilisse jakku. Kavandatavate struktuurimuudatuste kohaselt **viiakse teatavad sätted, mis kuuluvad praegu üldsätete alla, näiteks mõned määratlused või teavitamiskünnised, üle erisätete alla**. Seepärast muutub uues üldises grupierandi määruks artiklite ja jagude numeratsioon.

Lihtsustatakse selliseid üldsätteid, mis käsitlevad abisummade läbipaistvat arvutamist, ergutavat mõju, tööde alustamise mõistet ning erinevatest allikatest pärit abi kumuleerimist, et neid sätteid oleks lihtsam tõlgendada ja kohaldada.

Alates kehtiva üldise grupierandi määruks jõustumisest 2014. aastal on liikmesriigid pidanud tegema suurte grupierandi alla kuuluvate abikavade järelhindamise varem teatatud ja heakskiidetud hindamiskavade alusel. Halduskoormuse leevendamiseks kaotab komisjon selle hindamisnõude. Kuna tegemist on halduskoormuse horisontaalse vähendamisega igasuguse abi puhul, mille puhul leitakse, et see ei põhjusta olulisi konkurentsimoanutusi, tehakse ettepanek kohaldada seda lihtsustamist ka muude grupierandi määruste suhtes. Liikmesriigid võivad siiski jätkata oma toetusmeetmete hindamist poliitikakujundamise ühe parima tavana, toetudes viimase kümne aasta jooksul järelhindamiste käigus saadud kogemustele.

Abi raskustes olevatele ettevõtjatele, v.a teatavad erandid, ei kuulu üldise grupierandi määruks kohaldamisalasse. Praeguse määratluse kohaselt kvalifitseeruvad mõned innovaatilised idufirmad raskustes olevateks ettevõtjateks, isegi kui neil on kasvupotentsiaal ja nad on pikemas perspektiivis elujõulised. Komisjon lisab uue erandi, et võimaldada teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antavat abi teatavatele innovaatilistele idufirmadele, ning kaalub avaliku konsultatsiooni käigus saadud tagasiside põhjal erandite tegemist veel sellistele abiliikidele, mis on idufirmade jaoks eriti olulised. Kuna komisjon arendab praegu innovaatiliste idufirmade määratlust, võidakse uut erandit uue määratluse põhjal hiljem läbivaatamisprotsessi käigus kohandada. Seetõttu jäetakse üldise grupierandi määruks eelnõus innovatiivsete ettevõtete ja idufirmade määratlus praeguses etapis lahtiseks. Komisjon tagab ka, et raskustes oleva ettevõtja määratlust kohandatakse nii, et see kajastaks raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja

² Konsultatsioonidokumendid ja sidusrühmade mittekonfidentsiaalsed vastused on kättesaadavad komisjoni portaalis [„Avaldage arvamust!“](#).

ümberkorraldamiseks antavat riigiabi käsitlevate suuniste käimasoleva läbivaatamise³ tulemusi.

Selliseid **lihtsustatud kuluvõimalusi** nagu ühtse määra alusel rahastamine, ühikuhindu või kindlasummalisi makseid võib praegu abi osakaalu ja abikõlblike kulude arvutamiseks kasutada ainult teatava teadus- ja arendustegevuseks antava abi ning liidu poolt kaasrahastatava abi puhul. Võimalust kasutada usaldusväärseid ja kontrollitavaid lihtsustatud kuluvõimalusi laiendatakse kõigile abiliikidele, k.a riiklikest vahenditest rahastatavatele meetmetele. See, et laiendatakse lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamist teatavatel tingimustel, vähendab abisaajate, abi andvate asutuste ja audiitorite halduskoormust.

Teatavatele projektidele või tegevustele antava väikeste abisummade suhtes kohaldatavad uued eritingimused muudavad sellise abi andmise lihtsamaks ilma, et see tekitaks põhjendamatu konkurentsimoonutusi. Esiteks piisab teatavate abiliikide puhul, mis tavaliselt hõlmavad väikeseid abisummasid tasemel, mis hoiab ära olulised moonutused, mõne selge ja lihtsa tingimuse täitmisest. Selliste abiliikide hulka kuuluvad VKEdele antav investeeringuteks ettenähtud abi, VKEdele antav riskifinantseerimisabi, mida ei anta finantsvahendajate kaudu, koolitusabi ja kohalikule taristule antav abi. Teiseks võib sellise teadus- ja arendustegevuseks või keskkonnakaitseks antava investeeringuteks ettenähtud abi puhul, mille summa ei ületa teatavat ülemmäära, lubada suuremat abi osakaalu. Praktikast tähendab see, et olemasolevat VKEde boonust saab kohaldada isegi suuremate ettevõtjate suhtes, kui abisumma on väike. See leevendab abisaajate ja liikmesriikide koormust, sest nad ei pea ettevõtja VKE staatust kindlaks määrama. Praktikast saavad suuremast abi osakaalust ikkagi kasu peamiselt väiksemad ettevõtjad, kuna neil on tavaliselt väiksemad projektid, mille jaoks on vaja väiksemaid abisummasid. Sellest lähenemisviisist saaksid siiski kasu ka väikesed keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad, munitsipaal-ettevõtjad ja sotsiaalmajanduses tegutsevad ettevõtjad, samuti suuremad ettevõtjad, kui nad vajavad vaid väikest abisummat. Need kaks uut väikeste abisummade suhtes kehtivat erandit vähendavad märkimisväärselt abisaajate ja liikmesriikide halduskoormust, ilma et see põhjustaks ühtsel turul põhjendamatu konkurentsimoonutusi. Samal ajal suurendavad need õiguskindlust.

Abimeetmetes osalevate **finantsvahendajate** suhtes kehtestatavad uued selged siseturuga kokkusobivuse tingimused lihtsustavad riigiabi andmist rahastamisvahendite vormis.

Põhimõtteliselt on **põllumajandustoodete esmatootmise sektor ning kalandus- ja vesiviljelussektor** kehtiva üldise grupierandi määrase kohaldamisalast välja jäetud, välja arvatud mõned erandid. Üldise grupierandi määrase kohaldamisala laiendatakse, et hõlmata need sektorid, ilma et see piiraks kohaldatavaid valdkondlikke grupierandeid⁴. Täpsemalt tähendab see, et nendes sektorites võib anda enamikku üldise grupierandi määrase kohaldamisalasse kuuluvat abi, kuigi nende sektorite eripära tähendab, et need peavad mõne abiliigi puhul vastama teatavatele tingimustele (nt piirangud kalalaevade

³ [Raskustes olevatele ettevõtjatele antav riigiabi – päästmise ja ümberkorraldamise suuniste läbivaatamine.](#)

⁴ Komisjoni 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2472, millega tunnistatakse teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT L 327, 21.12.2022, lk 1).
Komisjoni 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2473, millega tunnistatakse teatavat liiki abi kalandus- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT L 327, 21.12.2022, lk 82).

ostmisel). See lihtsustab mitut valdkonda hõlmavate abikavade koostamist ja seega nende sektorite tulemuslikku toetamist.

Abi andmine teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks tehakse lihtsamaks. Üldise grupierandi määruuse eelnõus võetakse liikmesriikide jaoks kasutusele uus kombineeritud abiliik „rakendusuringud ja tootearendus“ sellise alternatiivse võimalusena, mille puhul ei pea vahet tegema rakendusuringute ja tootearenduse vahel. Sellega võidakse asendada kaks olemasolevat abiliiki või neid täiendada, et rahastada teadus- ja arendusprojekte, mis on seotud kas rakendusuringute või tootearendusega. Läbivaadatud üldises grupierandi määruuses võetakse arvesse selle lähenemisviisi kohta avaliku konsultatsiooni käigus saadud tagasisidet ja liikmesriikide seisukohti. Veel üks lihtsustus on innovatsiooniklastritele antava tegevusabi lubatud kestuse pikendamine, mis hõlbustab koostööd, näiteks seoses digitehnoloogia kasutuselevõttuga. Katse- ja eksperimenditaristutele antavat abi lihtsustatakse, et toetada väga spetsiifilisi rajatisi, millele on juurdepääs kolmandatel isikutel tehnoloogia, sealhulgas digitehnoloogia arendamiseks ja laiendamiseks.

Mitmed muudatused vähendavad halduskoormust, mis on seotud lubatava abisumma kindlaksmääramisega teatavate **keskkonnakaitseks antava abi** liikide puhul. Esiteks antakse liikmesriikidele võimalus valida, kas määrata proportsionaalne abisumma kindlaks konkurentsipõhise menetluse teel või abi osakaalu alusel. Mõnel juhul on võimalik kasutada ka rahastamispuudujäägi meetodit. Teiseks, kui liikmesriik otsustab määrata maksimaalse abisumma kindlaks abi osakaalude alusel, on võimalik kohaldada neid abi osakaale kõigi abikõlblike investeeringukulude suhtes. Investeeringu kogukulude kasutamine on oluliselt lihtsam võrreldes kehtivas üldises grupierandi määruuses ette nähtud meetodiga, mille kohaselt tuleb arvutus teha väiksema abikõlblike kulude kogumi alusel, kasutades vastupidise stsenaariumi meetodit. Sellest tulenevalt kohandatakse selle variandi puhul lubatud abi osakaale, et võtta arvesse asjaolu, et neid kohandatakse suuremale kulubaasile (st kõik investeeringukulud, mitte üksnes vastupidine stsenaarium), et hoida toetuse tase proportsionaalsena ning välistada olulised konkurents- ja kaubandusmoonutused. Seda uut abisumma kindlaksmääramise meetodit võib kasutada selliste abi eesmärkide jaoks, mille puhul saab seda raskusteta kohaldada ja puudub kõrvalehoidmise oht. Seetõttu jääb abikõlblike kulude kindlaksmääramine vastupidise stsenaariumi alusel kohustuslikuks mõne abi eesmärgi puhul, nagu investeeringud ressursitõhususe suurendamiseks või investeeringud uude sisseseadesse. Selle eesmärk on vältida kliimakaitseks antava abi põhjendamatut ümbersuunamist tootmise toetamiseks antavaks abiks. Et reegleid veelgi lihtsustada, kaotatakse mõned tingimused täielikult. Näiteks, kui on tegemist investeeringuteks ettenähtud abiga hoonete energiatõhususe projektidele, mida antakse rahastamisvahendite vormis, ei kehti enam sõltumatute erainvestorite täiendavate investeeringute nõue, mis teeb abi andmise lihtsamaks. Abi andmine hoonete energiatõhususeks tehakse lihtsamaks ka seeläbi, et abi seotakse energiatõhususe suurenemisega, mis katab nii energiatõhususse tehtavaid investeeringuid kui ka muid energiatõhususega seotud täiustusi.

Muid sätteid lihtsustatakse, et liikmesriigid saaksid **taastuenergia** edendamiseks paindlikumalt tegevusabi anda. Näiteks kaotatakse nõue, mille kohaselt ei tohi liikmesriigi kõikide asjaomaste abikavade eelarvete summa ületada 300 miljonit eurot aastas. See teeb taastuenergia täiendava toetamise hõlpsamaks. Edaspidi on võimalik tõhusalt toetada eraldiseisvat elektri- ja soojusenergia **salvestamist**, ilma et kehtiks nõue ühendada taastuenergia tootmise käitis vahetult salvestuskomponendiga. Liikmesriigid saavad ka võimaluse määrata **energiataristu** abisumma kindlaks abi osakaalu alusel (lisaks

olemasolevatele võimalustele kasutada konkureerivat pakkumismenetlust või rahastamispuudujäägi arvutamist).

Kehtiv üldine grupierandi määrus sisaldab mitut sätet, mida kohaldatakse **taristule** antava abi suhtes eri abiliikide raames, nagu teadusuuringud, energeetika, lairibaühendus, sport, mitmeotstarbeline või kohalik taristu. Halduskoormust vähendatakse, näiteks lubatakse teatavatel juhtudel arvutada lubatud abisumma rahastamispuudujäägi lihtsustatud meetodi alusel ja kasutada lihtsaid abi osakaalu protsendimäärasid juhtudel, kus seda varem ei võimaldatud (nt kohaliku taristu puhul). Reeglid muudetakse lihtsamaks, näiteks seoses nõudega teha kindlaks piirkonnad, mis on kõlblikud lairibainvesteeringuteks ettenähtud abi saamiseks, ja nõudega anda hulgimüügitasandi juurdepääs subsideeritavale lairibataristule. See kiirendab lairibainvesteeringuteks ettenähtud abi andmist. Uues artiklis sätestatud ühtse abi osakaalu kohaldamine teadusuuringute taristu jaoks antava investeeringuteks ettenähtud abi ning katse- ja eksperimenditaristu jaoks antava investeeringuteks ettenähtud abi suhtes lihtsustab tööstuses ja teadusringkondades kasutatava mitmekesise taristu rahastamist. Uus üldsäte loob õiguskindluse ajavahemiku suhtes, mille jooksul peavad olema täidetud abikõlbliku taristu kasutamise tingimused. Kõnealused tingimused kehtivad kümne aastat alates viimase abimakse kuupäevast, kui erisätetega ei ole ette nähtud teisiti. Näiteks tähendab see seda, et isegi kui konkreetsel aastal kasutatakse vähem kui 80 % abikõlbliku kultuuritaristu mahust (aja või pindala poolest) kultuurilistel eesmärkidel, jääb abi siiski grupierandi alla, tingimusel et 80 % sellest mahust kasutatakse kultuurilistel eesmärkidel kogu kümneaastase ajavahemiku jooksul. Taristu kasutamise määra hinnatakse kogu kümne aasta keskmise alusel, mitte aastapõhiselt.

2. ÜLDISE GRUPIERANDI MÄÄRUSE KOHANDAMINE VASTAVALT VIIMASE AJA POLIITILISTELE, SOTSIAALSETELE, TURU- JA TEHNOLOOGILISTELE MUUDATUSTELE

Üks 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku eesmärgi on ELi ja riiklike vahendite sujuv kombineerimine. Komisjon kavatseb konsulteerida liikmesriikidega üldise grupierandi määruse võimaliku sihipärase läbivaatamise üle, et viia see nimetatud eesmärgiga kooskõlla, kui finantsraamistikku käsitlev seadusandlik menetlus on edenenu. Praeguses etapis on viited sellistele kombinatsioonidele avalikuks konsultatsiooniks esitatud eelnõu tekstis praegusel kujul alles jäetud. Läbivaatamise vajadust kaalutakse ka riikliku ja piirkondliku partnerluse kavasid käsitleva määruse ettepaneku üle peetavate läbirääkimiste tulemuste põhjal. Eelnõus selgitatakse, et InvestEU fondist toetatavate finantstoodetega seotud riigiabi puhul kehtivaid lihtsustatud tingimusi kohaldatakse ka selle järglase, Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi suhtes kooskõlas komisjoni ettepanekuga Euroopa Konkurentsivõime Fondi määruse kohta.

Võimaldamismäärusega lubatud ulatuses ja võttes arvesse kaitsemeetmeid, millega tagatakse, et riigiabi on jätkuvalt asjakohane, vajalik ja proportsionaalne, uurib komisjon võimalusi luua riikliku kaasrahastamise jaoks siseturuga kokkusobivuse lihtsustatud lähenemisviis, mida kohaldada, kui projekte kaasrahastatakse tulevasest Euroopa Konkurentsivõime Fondist ning asjakohasel juhul 2028.–2034. aasta teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammist „Euroopa horisont“.

Lisaks kutsub komisjon sidusrühmi üles andma tagasisidet üldise grupierandi määruse asjakohaste artiklite kohaldamise kohta, sealhulgas artiklite 32 ja/või 35 alusel teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava abi kohta, kui toetust antakse vahenditest, mis hõlmavad ELi finantsmääruse artikliga 207 reguleeritud rahalist toetust kolmandatele

isikutele (nn astmeline rahastamine), eelkõige juhul, kui riigiabi ületab vähese tähtsusega abi künniseid⁵.

Sotsiaalmajanduse tegevuskavas (2021) teatas komisjon, et ta kaalub: i) rahastamisele juurdepääsuks antava abi laiendamist **sotsiaalsetele ettevõtetele** ning ii) **ebasoodsas olukorras olevate töötajate** tööhõiveks antava abi paindlikumaks muutmist. Sellest tulenevalt muudetakse leebemaks VKEdele antava riskifinantseerimisabi ning idufirmadele antava abi ja hoonete energiatõhususse investeerimiseks antava abi tingimusi, et võtta arvesse sotsiaalseid ettevõtteid mõjutavaid turutõrkeid. Näiteks võttes arvesse sotsiaalmajanduse üksuste erilist ärimudelit, näib olevat põhjendatud nõuda erainvestorite väiksemat osalust riskifinantseerimisabi meetmetes, millega toetatakse investeerimist sotsiaalsetesse ettevõtetesse. Lisaks võetakse arvesse ebasoodsas olukorras olevate või puudega töötajate tööhõivega seotud sotsiaal-majanduslikke muutusi ja kohandatakse lubatud abi osakaalu ja palgatoetuste kestust ning ajakohastatakse mõiste „ebasoodsas olukorras olev töötaja“ määratlust. Lisaks toob eespool nimetatud uus võimalus anda väikeseid abisummasid kasu ka sotsiaalmajanduse üksustele, eelkõige juhul, kui need üksused on suuremad kui VKE.

Läbivaatamine on ka jätkuks 2025. aasta teatisele „Oskuste liit“, milles komisjon teatas, et üldise grupierandi määruse alusel antav koolitusabi peaks pakkuma paremaid stiimuleid **töötajate täiend- ja ümberõppesse investeerimiseks**. Suurem abi osakaal selliste töötajate täiend- ja ümberõppeks, kes töötavad äärealadel või abi saavates piirkondades või õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades kindlaks määratud aladel, või töötajate koolitamiseks matemaatika, teaduse, tehnoloogia, inseneeria (MATI) ning digioskuste valdkonnas, muudab ELi tööstuse konkurentsivõimelisemaks ja hõlbustab õiglase ülemineku tõhusat toetamist.

Talentide ligimeelitamine ja hoidmine on VKEde, eelkõige idufirmade jaoks keskse tähtsusega. VKEdele on lihtsam pakkuda töötajatele konkurentsivõimelist tasu, kui grupierandi alla võetaks **VKEdele antav abi, mida antakse nii**, et võimaldatakse VKEdele pakkuda töötajatele **aktsiaoptsioone ja ostutähti**.

Keskkonnakaitseks antavat abi käsitlevates sätetes märgitakse, et investeringuteks ettenähtud abi on lubatud anda mitte ainult saastuse ärahoidmiseks ja vähendamiseks, vaid ka kliimamuutustele vastupanu võime suurendamise meetmeteks. Lisaks viidatakse kliimakaitseprojektidesse integreeritud vähese süsinikuheitega vesiniku tootmiseks, transpordiks ja tarnimiseks antava abi ning tankimistaristu kaudu vähese süsinikuheitega vesiniku tarnimiseks antava abi kohaldamisala kindlaksmääramisel vähese süsinikuheitega kütuseid käsitlevale delegeeritud õigusaktile.

Üldises grupierandi määruuses selgitatakse sätteid, mis on seotud kiiresti areneva uuendusliku **digitehnoloogia ja -taristuga**. Üldise grupierandi määruse ettepaneku eelnõu sisaldab võimalust toetada VKEde ja väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate uuenduslikku tegevust, näiteks subsideeritud juurdepääsu elutähtsale digitaristule (sealhulgas tehisintellektitehaste arvutusressurssidele) ja regulatiivsetele testkeskkondadele, ning digitaliseerimiskulude, sealhulgas digitaliseerimist võimaldavate seadmete ja tarkvara soetamise kulude kandmist. Lisaks kutsub komisjon sidusrühmi üles andma tagasisidet VKEde ja väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate

⁵ Määruse (EL) 2023/2831 artikli 3 lõike 2 kohaselt ei tohi liikmesriigi poolt ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 300 000 eurot.

juurdepääsutasudest täieliku vabastamise künnise kohta, mis on sätestatud üldise grupierandi määruse eelnõu artikli 41 lõikes 5, võttes arvesse ka digitaristu majanduslikku elujõulisust.

Selleks et saaks tulemuslikult toetada **sotsiaaleluruume ja taskukohaseid eluasemeid**, ajakohastatakse hoonete energiatõhususe meetmete suhtes kohaldatavaid sätteid, suurendades lubatud abi osakaalu baasmäära. Kuigi üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev otsus võimaldab liikmesriikidel katta kõik sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete pakkumisega seotud kulud, sealhulgas energiatõhususe kulud, võivad liikmesriigid soovida toetada sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete energiatõhususe meetmeid, võtmata üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seotud meetmeid. Sellistel juhtudel võivad nad suurendada abi osakaalu 20 protsendipunkti võrra.

Ajakohastatakse sätteid, mis käsitlevad VKEdele **riskifinantseerimisinvesteeringute** vormis antavat abi. Ühe muudatuse kohaselt käsitatakse Euroopa Investeeringuspanga ja/või Euroopa Investeeringufondi omal riisikol ja oma vahenditest antavaid rahalisi vahendeid erasektori kaasinvesteeringutena kuni 50 % ulatuses nõutavast osalusmäärast.

Eelnõu sisaldab lennujaamadele antava abi suhtes kehtivaid siseturuga kokkusobivuse ajakohastatud tingimusi, mida muudetakse edaspidi vastavalt lennundussuuniste käimasoleva läbivaatamise⁶ tulemustele.

3. ÜLDISE GRUPIERANDI MÄÄRUSE ÜHTLUSTAMINE

Üldise grupierandi määruse struktuuri ühtlustatakse, rühmitades abiliigid ümber temaatiliselt sidusateks osadeks. Näiteks tuuakse teatavat liiki taristule antava abi suhtes kohaldatavad sätted kokku ühte jakku, kuhu hakkavad kuuluma praegu eraldi olevad lairibataristut, spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristut, kohalikku taristut, lennujaamu ja sadamaid käsitlevad jaod. Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava abi valdkonnas katse- ja eksperimenditaristule antavat abi käsitlevad sätted viiakse kooskõlla teadusuuringute taristule antavat abi käsitlevate sätetega ja koondatakse ühte artiklisse.

Võimaluse korral **sõnastatakse sätted suurema selguse huvides ümber, säilitades samal ajal nende sisu.** Näiteks selgitatakse üldises grupierandi määruuses paremini, kuidas ametiasutused saavad abisummat arvutada.

Temaatiliselt **sarnased sätted ühendatakse**, et vähendada kordusi. Näiteks on ühendatud mere- ja siseveesadamatele antava abi suhtes kohaldatavad sätted.

Erinevatel eesmärkidel antavat abi käsitlevad sätted **eraldatakse asjakohaselt.** Näiteks ei ole kehtivas üldises grupierandi määruuses lennujaamadele antava investeeringu- ja tegevusabi suhtes kohaldatavad tingimused selgelt eraldatud. Asjaomane artikkel struktureeritakse ümber, et neid kahte abi eesmärki teineteisest selgelt eristada.

Üldise grupierandi määruse teksti ühtlustamiseks ning siduvatele ja olulistele siseturuga kokkusobivuse tingimustele keskendumiseks **viiakse üksnes näitlikud sätted üle eraldi juhenddokumenti.** Näiteks sisaldavad kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antava abi sätted praegu abikõlblike investeeringukulude mittetäielikku

⁶ [Riigiabi lennundussektorile – komisjoni suunised lennujaamade ja lennuettevõtjate kohta \(läbivaatamine\).](#)

loetelu (näiteks taristu rajamise, uuendamise, omandamise, konserveerimise või parandamise kulud ja kulud, mille eesmärk on parandada üldsuse juurdepääsu kultuuripärandile), samas kui muudes sätetes, mis samuti on seotud investeeringukuludega, sellist loetelu ei ole. Selle loetelu üleviimine juhenddokumenti ühtlustab ja lihtsustab teksti.

Tarbetult üksikasjalikud sätted viiakse samuti üle juhenddokumenti. Liikmesriikidel on seega suurem paindlikkus abimeetmete kavandamisel, kuid nad saavad siiski lisaks kasutada suuniseid. Näiteks lairibataristu investeeringuteks ettenähtud abi valdkonnas on kehtivas üldises grupierandi määruuses sätestatud üksikasjalik meetodika, mida liikmesriigid peavad järgima geograafiliste sihtpiirkondade kaardistamisel ja avalike konsultatsioonide korraldamisel. Nende meetodite kirjelduste üleviimine juhenddokumenti annab liikmesriikidele meetodika osas suurema paindlikkuse, kuid samal ajal säilitatakse siiski kaardistamise ja avaliku konsultatsiooni põhimõtted ning tuuakse näiteid meetodite kohta, mida komisjon peab vastuvõetavaks.

Juhenddokumendis **selgitatakse** vajaduse korral ka **üldise grupierandi määruuse tõlgendamist**. Üldist grupierandi määrust kohaldatakse jätkuvalt kõigi sektorite suhtes, kuid suunistes võib esitada praktilisi näiteid selle kohta, kuidas üldises grupierandi määruuses kasutatud üldmõisteid saab konkreetsetel juhtudel kohaldada. Näiteks selgitatakse selles, et **sadamate** pealisehitise osi võib rahastada, kui need on abistavad (st tagavad taristu funktsionaalsuse / neid on vaja selle täielikuks toimimiseks), neid kasutatakse üksnes transpordiga seotud sadamateenuste osutamiseks ja neid pakutakse kõigile sadamakasutajatele avatud ja mittediskrimineerival viisil. Kui rahastatakse sadamataristu seda osa (nt konteinerite skaneerimisseadmed uimastite salakaubaveo vastu võitlemiseks või turvatarad), mis ei kuulu avaliku sektori pädevusse, ei käsitata seda riigiabina, mistõttu võib digi-, füüsiline või küberturvalisuse taristu (nt elektroonilised väravad veokite riiki sisenemise ja riigist lahkumise kontrollimiseks) olla abikõlblik, kui see on seotud transpordisadamateenustega ning tehakse avatud ja mittediskrimineerival viisil kättesaadavaks kõigile sadamaoperaatoritele ja -kasutajatele. Sidusrühmi kutsutakse üles esitama täiendavaid näiteid sellist liiki taristu kohta.

Digimajanduse valdkonna kohta selgitatakse suunistes, et protsessi- ja organisatsiooniinnovatsiooniks antava abiga võib toetada projekte, millega rakendatakse ettevõttes tehisintellektilahendusi, et teadus- ja arendustegevuseks antava abiga võib toetada ettevõtjat tema enda digilahenduste ja -tehnoloogia väljatöötamisel või et digimajandusse (nt andmekeskustesse või digiteenuste pakkujatesse) tehtavate investeeringute jaoks võib saada regionaalabi või VKEde investeeringuteks ettenähtud abi, millega toetatakse alginvesteeringuid materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse. Suunistes võidakse selgitada ka seda, et investeeringud **bioressursipõhiste materjalide ja tehnoloogiate** ulatuslikumaks kasutamiseks (v.a energia tootmiseks) on juba hõlmatud üldise grupierandi määruuse sättega, mille alla kuuluvad investeeringud, mis võimaldavad asendada fossiilsed materjalid bioressursipõhiste materjalidega.

Juhenddokumendis antaks **lihtsasti mõistetavaid vastuseid ka korduma kippuvatele tõlgendamisküsimustele**.

Juhenddokument lisatakse läbivaadatud üldisele grupierandi määruusele kas selle vastuvõtmise ajal või varsti pärast seda. Kuigi dokument ei ole õiguslikult siduv, võivad liikmesriigid suuniseid suure õiguskindlusega kasutada abimeetmete kavandamisel ja üldise grupierandi määruuse kohaldamisel.